Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Lausunto
6.10.2026

Hallintovaliokunta; kirjallinen lausunto kuulemiseen 13.10.2026

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2027

Työllisyyden edistämisen määrärahojen muutokset vuoden 2026 talousarvioon verrattuna työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa

Vuoden 2027 talousarvioesitykseen ei sisälly uusia ehdotuksia kuntien muodostamille työvoimaviranomaisille myönnettävistä valtionavustuksista. Vuoden 2026 talousarviossa on myönnetty valtionavustuksiin työvoimaviranomaisille ja kunnille yhteensä 49,7 milj. euroa työttömien nuorten työllistämiseen, 19,7 milj. euroa pitkäaikaistyöttömien osaamissetelistä aiheutuviin kustannuksiin, 14,775 milj. euroa nuorisotyöttömyyden ehkäisemisen pilotteihin ja 2 milj. euroa työllisyyden edistämiseen ja osaamisen kehittämiseen äkillisissä rakennemuutostilanteissa. Lisäksi työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle (KEHA-keskus) on myönnetty edellä mainittujen avustusten toimeenpanoon vuoden 2026 talousarviossa 725 000 euroa sekä Uudenmaan elinvoimakeskukselle 100 000 euroa. Edellä mainittujen toimien toimeenpano jatkuu vuonna 2027 vuodelta 2026 siirtyvällä määrärahalla. Nuorten työllistämiseen tarkoitetun rahoituksen käyttöaika päättyy vuoden 2027 lopussa. Toimeenpanoa seurataan ja tarvittaessa ehdotetaan toimeenpanon pidennystä sekä määrärahan uudelleenbudjetointia.

Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä (mom. 32.50.30, arviomääräraha)

Momentin 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä, arviomääräraha) määrärahaksi esitetään 187,8 milj. euroa, mikä on noin 162 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2026 talousarviossa. Momentilta 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä) korvataan kunnille, hyvinvointialueille ja Ahvenanmaan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle pakolaisten (ml. kotikunnan omaavien tilapäistä suojelua saavien) vastaanotosta ja kotoutumisen edistämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Momentin määrärahan lasku talousarvioesityksessä johtuu ensisijaisesti kolmesta eri syystä. Ensiksi korvausten piirissä arvioidaan olevan vuonna 2027 merkittävästi vähemmän henkilöitä ja erityisesti tilapäistä suojelua saavia vuoteen 2026 verrattuna. Vuonna 2027 laskennallisten korvausten piirissä arvioidaan olevan noin 9 570 pakolaista ja noin 13 950 kotikunnan

omaavaa tilapäistä suojelua saavaa henkilöä. Vaikka tilapäinen suojelu jatkuu myös vuonna 2027, tilapäistä suojelua saavia poistuu laskennallisten korvausten piiristä selvästi enemmän kuin uusia tulee tilalle. Laskennallisia korvauksia maksetaan pääsääntöisesti kahden vuoden ajalta kotikunnan saamisesta.

Toiseksi kotoutumiskoulutuksen rahoitus momentin piirissä olevien osalta siirtyy eduskunnan hyväksymän hallituksen esityksen (HE/74 2026 vp) mukaisesti osaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuutta (momentti 28.90.30). Vuoden 2027 osalta siirtyvä summa on 24,813 milj. euroa. Hallituksen esityksen perusteella siirretään myös hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen (momentti 28.89.31) 2,2 milj. euroa täydentävän ja ehkäisevän toimeentulon maksamista varten ja 0,7 milj. euroa ihmiskaupan uhrien palveluita varten.

Kolmanneksi hallituksen kotoutumisen edistämiseen kohdistamat säästöt ovat vuoden 2027 tasossa arviolta noin 95 miljoonaa euroa momentilta 32.50.30 verrattuna hallituskauden alkuun. Suuri osa vuonna 2027 toteutuvista säästöistä on kuitenkin päätetty aiempien talousarvioesitysten yhteydessä. Uusia pysyviä säästöjä momentin 32.50.30 laskennallisiin korvauksiin kohdistuu 35,173 milj. euroa vuoden 2027 tasossa. Lisäksi momentilta siirretään 2,273 milj. euroa määräaikaisesti opetus- ja kulttuuriministeriön momentille 29.10.31 vapaan sivistystyön toimijoiden siirtymäajan rahoituksen kattamiseksi.

Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (mom. 32.50.03, siirtomääräraha 2 v)

Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistämiseen esitetään momentille 32.50.03 noin 1,7 milj. euroa. Määrärahassa on vähennystä 0,23 milj. euroa vuoden 2026 täydentävään talousarvioon verrattuna. Määrärahan laskua vuoteen 2026 nähden selittää ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen vahvistaminen siirtämällä määrärahaa kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen (28.90.30).

Momentin 32.50.03 määrärahaa käytetään mm. kotoutumisen ja työllisyyden sekä kansainvälisen osaamisen ja työperusteisen maahanmuuton edistämiseen. Kotoutumispolitiikka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Kotoutumisen mahdollistaminen molemmilla kotimaisilla kielillä varmistetaan. Maahanmuuttajien omaa vastuuta kotoutumisesta sekä kotoutumista edistävien palveluiden velvoittavuutta lisätään.

Maahanmuuttajien kotoutumista tehostetaan ja nopeutetaan sekä työvoiman maahanmuuttoa sujuvoitetaan (1,519 milj. euroa). Tietojärjestelmäkehityksellä tuetaan maahanmuuttajien kotoutumispolun tehostamista, tiedon hyödyntämistä ja seurantaa, tuloksellisuuden arviointia ja viranomaisyhteistyön vahvistamista. Lisäksi toteutetaan erilaisia toimenpiteitä (ml. mahd. Valtionavustukset 0,2 milj. euroa) sujuvan ja eettisesti kestävän työvoiman maahanmuuton edistämiseksi.

Eduskunnassa syysistuntokaudella 2026 käsiteltävänä olevat työvoimapalveluita koskevat hallituksen esitykset kuntien valtionosuustehtävien osalta

Työvoimapalveluiden järjestäminen on siirtynyt valtiolta kuntien tehtäväksi vuoden 2025 alusta. Tehtävää varten kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin momentille 28.90.30 siirrettiin se määrä rahoitusta, joka olisi

kehyksen mukaan budjetoitu valtion virastoille tehtävän hoitamiseen vuonna 2025, mikäli tehtävät olisivat säilyneet edelleen valtiolla. Siirtyneen rahoituksen määrä oli noin 589 milj. euroa. Vuoden 2025 osalta työvoimapalveluiden järjestämistehtävän nettokustannukset olivat kuntien ilmoittamien taloustietojen perusteella noin 573 milj. euroa. Tulevina vuosina työvoimapalveluihin laskennallisesti kohdentuvan valtionosuuden määrää ei pystytä enää yksiselitteisesti määrittelemään, koska valtionosuudet ovat yleiskatteisia ja valtionosuusmäärärahan kokonaismäärään kohdentuu erilaisia muutoksia. Työvoimapalveluiden järjestämistehtävään tulevat muutokset kuitenkin huomioidaan valtionosuuksia lisäävästi tai vähentävästi riippuen muutoksen arvioiduista kustannusvaikutuksista. Syysistuntokaudella eduskunnan käsittelyssä ovat seuraavat työvoimapalveluiden järjestämistehtävään kohdentuvat muutosesitykset.

Kotoutumiskoulutuksen järjestämiseen ehdotetaan lisättäväksi kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin 7,3 milj. euroa. Muutos liittyy hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi yleistukilain, työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta (HE 109/2026 vp), jossa ehdotetaan, että kotoutumiskoulutukseen oikeutetun henkilön tulisi päästä kotoutumiskoulutukseen tai muuhun soveltuvaan työvoimapalveluun kuuden kuukauden takuuajan puitteissa.

Palkkatukea koskevaa sääntelyä on ehdotettu muutettavaksi hallituksen esityksessä eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta (HE 179/2026 vp). Esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa sääntelyä ja lisätä työvoimaviranomaisten harkintavaltaa palkkatukea myönnettäessä. Esityksen johdosta ei ehdoteta muutoksia kuntien peruspalveluiden valtionosuuksiin, koska esityksen taloudelliset vaikutukset riippuvat siitä, miten kunnat tulevat lisääntyvää harkintavaltaa käyttämään. Näin ollen palkkatuen kustannukset voivat vähentyä tai kasvaa nykyiseen nähden. Mahdolliset muutokset kuntien kustannuksissa tulisivat huomioiduksi viiveellä kustannustenjaon tarkistuksen yhteydessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 180/2026 vp). Esitykseen sisältyy työ- ja elinkeinoministeriön valmistelema ehdotus uudesta työllisyyspoliittisesta tuesta, jonka työvoimaviranomainen voisi myöntää yhdistyksille ja säätiöille pitkään työttömänä olleiden työttömien työllistymisedellytysten parantamiseen. Kyse olisi työvoimaviranomaisille uudesta tehtävästä, jonka toimeenpanoon ehdotetaan lisättäväksi kunnan peruspalvelujen valtionosuuksiin momentille 28.90.30 vuosittain 12,8 milj. euroa. Vuonna 2027 lisäys olisi kuitenkin 9,6 milj. euroa vajaan toimeenpanovuoden vuoksi.

Laati:

Ville Heinonen
johtava asiantuntija